

ROLEX

TAG Heuer

NOMOS
GLASHÜTTE

TUDOR

LONGINES

TISSOT

Verið velkomin í nýja og glæsilega verslun okkar á Hafnartorgi

MICHELSEN
1909

Hafnartorg - 511 1900 - michelsen.is

Standa uppi í hárinu á alþjóðlegum risa

Verðbréfamiðstöð Íslands er fullfjármögnuð eftir 300 milljóna hlutafjárauðningu Innviða sem eignuðust við það 67 pró-senta hlut. Þar með getur samkeppni við einu verðbréfamiðstöð landsins, sem rekin er af Nasdaq OMX, hafist. 6

Það mætti snúa spurningunni við og spyrja hvort það sé æskilegt að það sé einungis rekin ein verðbréfamiðstöð á Íslandi.

FRÉTTABLAÐIÐ/VALLI

»2

Helmingi færri konur stofnuðu fyrirtæki

Helmingi færri konur en karlar hafa stofnað fyrirtæki á síðustu 15 árum samkvæmt nýrri skýrslu um nýsköpun. Hlutdeild kvenna vaxið töluvert á tímabilinu. Fjórðungslikur á því að fyrirtæki verði gjaldþrota.

»4

„Við hefðum viljað ganga lengra“

Formaður SA segir að stjórnvöld hafi mátt ganga enn lengra við gerð frumvarps um breytingu á samkeppnislögum. Sérfræðingur í samkeppnisrétti segir það óheillaspor að afnema málskotsheimild SKE.

»10

Stærsta ógnin

„Því miður er það svo að krónan er enn of sterk til að ferðaþjónustan geti dafnað á sjálfbæran hátt, miðað við það erfiða rekstrarumhverfi sem hún hrærist í,“ segir Bjarnheiður Hallsdóttir, formaður Samtaka ferðaþjónustunnar, í aðsendri grein.

NÝ VERSLUN OPTICAL STUDIO HEFUR OPNAÐ Á HAFNARTORGI

Optical Studio

SMÁRALIND • HAFNARTORG • LEIFSSTÖÐ • KEFLAVÍK

DITA

FME hafi ekki ástæðu til að naga sig í handarbökin

Við viljum auðvitað ekki vera á þessum lista, og okkur finnst skömm að því, en ég hef trú á því að við verðum fljótt tekin af honum,“ segir Unnur Gunnarsdóttir, forstjóri FME, í samtali við Markaðinn. Ísland er sem kunnugt er komið á gráan lista alþjóðlegu samtakanna FATF vegna ófullnægjandi aðgerða gegn peningabætti. Vinna íslensk stjórnvöld nú að því að koma því í lag sem FATF hefur sett út á. Unnur segir að fjármálaeftirlitið hafi staðið vaktina hvað þetta varðar, þótt alltaf megi gera betur og því verði niðurstaða FATF ekki sérstaklega rakin til aðgerðaleysis af hálfu stofnunarinnar.

„Við getum alltaf gert betur en það er ekkert sem við erum að naga okkur í handarbökin yfir, síður en svo. Við hvílum ágætlega vel í okkar skinni vegna þess að við höfum haft strangt eftirlit með aðgerðum gegn peningabætti um langt skeið. Því er þó ekki að neita að ábendingar FATF hafa haft áhrif á vinnu okkar síðustu misseri. Við höfum til að mynda lagt meira í vettvangsathuganir sem beinast sérstaklega að aðgerðum gegn peningabætti.“

Unnur var á meðal þeirra fulltrúa íslenskra stjórnvalda sem sóttu fund FATF í París í síðustu viku þar sem ákvörðunin var tekin. Hún segir að mörg ríki hafi sýnt Íslandi skilning. „Mér fannst margir tjá sig um, og

Unnur Gunnarsdóttir

gera það af sannfæringu, að Ísland væri ekki ógn við fjármögnun hryðjuverka og peningabætti í heiminum, og þetta væru of harðar aðgerðir. Aðrir sögðu að þetta væri einfaldlega niðurstaðan eftir hlutlægt mat fagaðila,“ segir Unnur. „Ég held að það hafi ekki verið margir á þessum fundi sannfærðir um að við værum ósamvinnuþýtt ríki í þessum efnunum, eða að heimsbyggðinni stæði ógn af okkur. En við erum að súpa seyðið af því hvað við komum illa út úr úttektnni 2017.“

Spurð hvort FME þurfi að róa erlendar stofnanir vegna niðurstöðunnar svarar Unnur að hún viti ekki til að það sé sérstök þörf á því. „Eins og komið hefur fram í fjölmiðlum verða afleiðingarnar ekki skelfilegar. Það geta komið upp ófyrirséð vandamál á einhverjum sviðum en aðallega hefur þetta að gera með áreiðanleikakannanir þegar stofnað er til viðskipta erlendis. Þá þarf að fara fram svokölluð aukin áreiðanleikakönnun sem þýðir að ferlið getur verið fyrirhafnarmeira en ella,“ segir Unnur. -tfh

Kaupa í Marel fyrir 13 milljarða

Erlendir fjárfestingasjóðir, sem komu margir fyrst inn í hluthafahóp Marel í útboði í júní, hafa að undanfögnu keypt í félaginu um 22 milljónir hluta að nafnvirði, eða fyrir um 13 milljarða króna miðað við núverandi gengi bréfa.

Þetta má lesa út úr gögnum greiningarfyrirtækisins Morningstar sem heldur utan um eignarhluti erlendra eignastýringarfélaga sem eiga bréfi Marel í gegnum kauphöllina í Amsterdam. Tuttugu stærstu félögin á lista Morningstar áttu samanlagt um 90 milljónir hluta í Marel í lok september en það jafngildir um 12 prósentu eignarhlut.

Ekki er hægt að fullyrða hvort þessi aukna fjárfesting sjóðanna

453
milljarðar er virði Marel.

í Marel sé á milli mánaða eða nái aðeins lengra aftur í tímann. Á meðal þeirra sem hafa bætt hvað mest við sig í Marel eru sjóðir í stýringu Blackrock en eignastýringarrisinn var hornsteinsfjárfestir í útboði félagsins. Aðrir sjóðir í hluthafahópnum eru meðal annars á vegum Investec, SEI Investments, Threadneedle, Baron, BAMCO, Miton, AXA Investment Managers, Vanguard og Janus Henderson. - hae

MARKAÐURINN

ÚTGÁFUFEÐLAG Torg., Kalkofnsvegur 2, 101 Reykjavík, sími 550 5000

Netfang ritstjorn@markadurinn.is | Sími 550 5051

Ritstjóri Höður Egiðsson hordur@frettabladid.is

Netfang auglýsingadeildar auglysingar@frettabladid.is Veffang frettabladid.is

Skýrslan verður kynnt á fundi Íslandsbanka um frumkvöðla og nýsköpun í dag. FRÉTTABLAÐIÐ/ERNIR

Helmingi færri konur stofnuðu fyrirtæki

Helmingi færri konur en karlar hafa stofnað fyrirtæki á síðustu 15 árum samkvæmt nýrri skýrslu um nýsköpun. Hlutdeild kvenna vaxið töluvert á tímabilinu. Reynslan sýnir að fjórðungslíkur eru á að fyrirtæki verði gjaldþrota.

Helmingi færri konur en karlar hafa stofnað nýtt fyrirtæki á síðustu 15 árum en hlutdeild kvenna í stofnun fyrirtækja hefur þó vaxið töluvert á tímabilinu. Þetta er á meðal þess sem kemur fram í nýrri skýrslu Reykjavík Economics sem var unnin fyrir Íslandsbanka en hún verður kynnt í dag á fundi sem bankinn stendur fyrir.

„Hlutdeild kvenna kemur á óvart, sérstaklega í ljósi þess að ferðapjónustu hefur vaxið fiskur um hrygg á síðustu árum. Það er fagnaðarefni að hlutdeild kvenna sé að vaxa en það má gera enn betur. Stjórnvöld kynntu á dögnum nýsköpunarstefnu sína og má því velta fyrir sér hvort tilefni sé til þess að rannsaka frekar hvaða ástæður geti legið að baki og skoða hvernig fjölga megi konum í sjálfstæðum atvinnurekstri,“ segir Magnús Árni Skúlason, hagfræðingur Reykjavík Econonimcs, sem tók saman ýmsar tölur sem varpa ljósi á stöðu og þróun nýsköpunar á Íslandi.

Á árunum 2005 til 2019 voru stofnuð 79.022 fyrirtæki á Íslandi. Þar af stofnuðu konur 24.775 fyrirtæki, eða tæplega þriðjung af heild-

arfjöldanum. Hlutdeild kvenna í stofnun fyrirtækja nam aðeins 24 prósentum á árinu 2005. Á næstu árum óx hún hratt og náði hápunkti í um 35 prósentum árið 2014. Á árunum 2015 til 2017 fór hlutdeildin niður í 32 prósent en tók síðan aftur við sér og nemur hún tæplega 35 prósentum það sem af er árinu 2019.

Í skýrslunni er líftími fyrirtækja eftir stofnari tekin saman. Tæplega þriðjungur af þeim fyrirtækjum sem voru stofnuð árið 2005 hafa orðið gjaldþrota fram til ársins 2019 en eðli málsins samkvæmt lækkar hlutfallið eftir því sem nær dregur árinu 2019. Frá árinu 2009 hefur rúmlega fimmtungur þeirra fyrirtækja sem voru stofnuð það ár orðið gjaldþrota.

„Það er áhugavert að sjá áhættuna af því að stofna fyrirtæki svart á hvítu og kannski má segja sem svo að það séu að minnsta kosti fjórðungslíkur á að fyrirtæki verði gjaldþrota eftir nokkurra ára skeið. Það undirstrikar mikilvægi þess að sýna umburðarlyndi gagnvart fólki sem er að stofna fyrirtæki og reyna að skapa ný tækifæri og störf. Það mistekst í mörgum tilvikum samkvæmt þessum tölum.“

Þá varpar Magnús þeirri spurningu fram hvort lágvaxtaumhverfið

24%
stofnaðra fyrirtækja á árinu 2005 voru stofnuð af konum.

sem Vesturlönd búa við í dag muni stuðla að aukinni fjárfestingu í nýsköpun.

„Vextir hafa farið lækkanði úti í heimi og hér á Ísland. Við erum að horfa fram á að hér verði nýtt vaxtagstig sem ekki hefur þekkst áður. Þá geta lífeyrissjóðir ekki treyst á að fjárfesta bara í ríkisskuldabréfum og íbúðabréfum. Þeir gætu í auknum mæli farið að beina fjármunum í nýsköpun og áhættumeiri fjárfestingar,“ segir Magnús.

„Vandi nýsköpunarfyrirtækja á Íslandi hefur verið að erfitt er að komast út úr vaxtarfasanum og yfir í næsta fasa. Það krefst jafnan verulegs fjármagns. Ef við tökum tónlistarveituna Spotify sem dæmi þá hefði það fyrirtæki aldrei náð að blómstra hér á landi vegna þess að það reiddi sig á gríðarmikla fjármuni til að ná forskoti á markaðinum. Slíkir peningar hefðu aldrei verið í boði á Íslandi.“

thorsteinn@frettabladid.is

Ekkert mál hjá Vodafone

Það skiptir okkur máli að vera í góðu sambandi 24 tíma sólarhringsins. Ég þarf bara að biðja um það sem þarf og Vodafone sér um restina.

Nánar á vodafone.is/fyrirtaeki

Framtíðin er spennandi.

Ertu til?

vodafone
fyrirtæki

Iðnaðar- og skrifstofuhúsnæði laust til leigu

Vesturvör 32B, 200 Kópavogi

Til leigu glæsilegt iðnaðar- og skrifstofuhúsnæði við Vesturvör í Kópavogi.

Húsnæðið er vandað í alla staði og uppfyllir allar kröfur hvað varðar brunavarnir (sprinklerkerfi) og umhverfismál, þ.m.t. olúskiljur.

Húsið skiptist í iðnaðarrými með allt að 7 metra lofthæð, skrifstofu- og starfsmannarými. Á húsinu eru alls níu innkeyrsludyr, þar af tvær 6,4 m háar og 6 m breiðar og fjórar sem eru 4,2 m á hæð og 3,7 m á breidd.

Gólf í iðnaðarhlutanum eru máluð, en á skrifstofuhlutanum og er steinteppe.

Góð malbikuð bílastæði eru allt í kringum húsið.

- 1.000 m² til 3.700 m² rými í boði
- Góð lofthæð
- Laust samkvæmt samkomulagi

Malasíski risinn gengur frá kaupunum á Geirsgötu 11

Dótturfélag malasísku fyrirtækjasamsteypunnar Berjaya Corporation, sem keypti í sumar 75 prósent hlutafjár í Icelandair Hotels, hefur gengið frá kaupum á fasteigninni að Geirsgötu 11 á Miðbakka við Gömlu höfnina í Reykjavík.

Frá þessu er greint í tilkynningu sem félagið sendi til kauphallarinnar þar í landi í síðustu viku. Heildarvirði samningsins, eins og greint var frá í Markaðinum í febrúar þegar samkomulagið var undirritað með fyrirvörum, nemur 14 milljónum Bandaríkjadala, jafnvirði 1.750 milljóna króna. Þar af kaupir malasíska félagið, sem ber heitið Berjaya Land Berhad, allt hlutfé í eignar-

haldsfélaginu Geirsgötu 11 ehf. fyrir 1,4 milljónir dala og greiðir auk þess upp 12,6 milljóna dala skuld umrædds eignarhaldsfélags við Útgerðarfélag Reykjavíkur.

Seljendur eru félögin Fiskitangi og Útgerðarfélag Reykjavíkur sem eru að stærstum hluta í eigu Guðmundar Kristjánssonar, útgerðarmanns og forstjóra HB Granda.

Berjaya, sem var stofnað af milljarðamæringnum Vincent Tan, eiganda breska knattspyrnufélagsins Cardiff City, hefur sagt að kaupin á Geirsgötu 11 myndu gefa félaginu tækifæri til þess að hefja fjárfestingar, svo sem á sviði fasteignarþróunar og sér í lagi hótelfarsemi, á Íslandi. Félagið, sem átti í lok

Heildarkaupverðið nemur 1.750 milljónum króna. FRÉTTABLAÐIÐ/ERNIR

október í fyrra eignir upp á alls 390 milljarða króna, rekur hótelfræðslu og sýslu í suðausturhluta Asíu sem og í Lundúnum.

Fasteignin, sem er gömul vöruskemman, hefur staðið að mestu ónotuð undanfarin ár og er farin að láta á sjá. Ekki hefur legið fyrir hvort leyfi fáið til byggingar hótels á svæðinu.

Þannig samþykkti stjórn Faxaflóahafna haustið 2018, að tillögu skipulagsfulltrúa hafnarinnar, að biða með framkvæmdir og uppbyggingu á Miðbakka þar til framkvæmdum við Austurhöfn lýkur og ljóst yrði með hvaða hætti skipulag umferðar um Austurbakka og starfsemi á jarðhæð hússins verður. – hae

„Við hefðum viljað ganga lengra“

Formaður Samtaka atvinnulífsins segir að stjórnvöld hafi mátt ganga enn lengra við gerð frumvarps um breytingu á samkeppnislögum. Sérfræðingur í samkeppnisrétti segir það hins vegar óheillaspor að afnema málskotsheimild Samkeppniseftirlitsins.

Þorsteinn Friðrik Halldórsson
tfh@frettabladid.is

Samkeppnislögin hér eru meira íþyngjandi en víðast hvar annars staðar í Evrópu og því eru þessar breytingar skref í rétta átt. Heilt yfir erum við jákvæð, en við hefðum viljað ganga lengra,“ segir Halldór Benjamin Þorbergsson, framkvæmdastjóri Samtaka atvinnulífsins, í samtali við Markaðinn.

Heimild Samkeppniseftirlitsins til að skjóta úrskurðum áfrýjunarnefndar samkeppnismála til dómstóla verður afnumin samkvæmt nýju frumvarpi atvinnuvega- og nýsköpunarráðherra þar sem boðaðar eru miklar breytingar á samkeppnislöggjöfnni. Frumvarpið felur einnig í sér að það verði á ábyrgð fyrirtækjanna sjálfra að meta hvort þau megi eiga í samstarfi. Þá verða veltumörk tilkynningarskyldra samruna hækkuð nokkuð frá því sem nú er.

Halldór segir að samkeppnislögin séu til staðar til að gæta hagsmuna almennings og minni fyrirtækja. Stærstur hluti aðildarfyrirtækja SA séu litil og meðalstór fyrirtæki, og því láti samtökin sig hagsmuni þeirra varða.

„Stærsti hluti aðildarfyrirtækja SA eru litil og meðalstór fyrirtæki þannig að við látum hagsmuni þeirra okkur varða. Lögin ættu að vera skýr og sambærileg því sem gerist í Evrópu. Þau þurfa að feta ákveðinn millilíf, því ef þau standa í vegi fyrir eðlilegri hagræðingu í atvinnulífinu þá mun það á endanum bitna á almenningi í herra verðlagi. Eðli málsins samkvæmt eru allir markaðir á Íslandi litlir sem ætti að kalla

Stórir samrunar hafa átt sér stað á smásöllumarkaði á undanförunum árum. FRÉTTABLAÐIÐ/SIGTRYGGUR ARI

á meiri sveigjanleika, ekki enn meira íþyngjandi reglur heldur en eru í samkeppnislöndum okkar.“

Séríslenskt fyrirbæri

Spurður um málskotsheimild Samkeppniseftirlitsins segir Halldór að íslensk stjórnsýsla sé þannig uppbyggð að lægra sett stjórnvöld taki ákvarðanir sem borgarar geta kært til æðra settra stjórnvalda, annað hvort áfrýjunarnefnda eða ráðuneyta. Ef borgararnir sætti sig ekki við niðurstöðu æðra settra stjórnvaldsins geti þeir skotið málum sínum til dómstóla.

„Málskotsréttur Samkeppniseftirlitsins er séríslenskt fyrirbæri en það er eina stjórnvaldið á Íslandi sem hefur svona opna heimild til að

Gætu saknað lagalegrar vissu

Samkvæmt frumvarpinu verður sem áður segir á ábyrgð fyrirtækjanna sjálfra að meta hvort þau megi eiga í samstarfi. Núgildandi lög kveða hins vegar á um að Samkeppniseftirlitið veiti undanþágu vegna samstarfs. Eggert telur ekki óeðlilegt að þessi leið sé afnumin.

„Ég hef í raun aldrei skilið af hverju þessu undanþágufæri var haldið inni í samkeppnislögum eftir svokallaða nútímavæðingu samkeppnisreglna ESB og EES. Annað mál er að ég er aðeins smeykur um að fyrirtæki séu ekki í stakk búin til að meta fullkom-

lega hvenær þau eru innan og hvenær þau eru utan bannsvæðis samkeppnisreglna þegar þau ráðast í samstarf með öðrum fyrirtækjum,“ segir Eggert.

„Eitt er víst að það er ekki verið að auka svigrúm fyrirtækja til samstarfs sem takmarkar viðskiptalegt sjálfstæði þátttakenda í samstarfinu eða sem fela í sér hættu á „samráðssmiti“ yfir á önnur starfssvið en samstarfið lýtur beinlínis að. Það kann líka að koma upp úr dörnum að fyrirtæki sakni þeirrar lagalegu vissu sem undanþága Samkeppniseftirlitsins veitti.“

Ég held að hið smáa íslenska hagkerfi og samtengda atvinnulíf með miklum persónulegum tengslum manna á milli þurfi á meira fremur en minna samrunaeftirliti að halda.

Eggert B. Ólafsson, sérfræðingur í samkeppnisrétti

Allir markaðir á Íslandi eru litlir sem ætti að kalla á meiri sveigjanleika, ekki enn meira íþyngjandi reglur heldur en eru í samkeppnislöndum okkar.

Halldór Benjamin Þorbergsson, framkvæmdastjóri SA

þ.e. áfrýjunarnefndarinnar, á lagaatriðum eins og hvað telst ólöglegt samráð, hvenær EES-samningurinn eigi við eða hvað sé samkeppnishamlandi samningur,“ segir Eggert. Fordæmið fyrir atvinnulífið og neytendum verði þá úrskurður valdhafa á stjórnsýslustigi en ekki dómstóla.

„Það er oft miklum erfiðleikum bundið fyrir einstaklinga og litil fyrirtæki að sækja rétt sinn fyrir dómstólum vegna kostnaðar og hættu á að verða sett út af sakramentinu hjá markaðsráðandi fyrirtæki sem dómsmál varðar. Ég tel mjög mikilvægt að Samkeppniseftirlitið sé að gæta hagsmuna neytenda í viðtækasta skilningi þess hugtaks geti fylgt málum eftir í gegnum allt dómskerfið þegar um mikilvæg atriði er að ræða,“ segir Eggert og nefnir Mjólkursamsölumálið því til stuðnings.

„Ef Samkeppniseftirlitið hefði ekki haft heimild til skjóta úrskurði áfrýjunarnefndar til dómstóla í því máli er hætt við að staðan væri enn sú að keppinautar MS þyrftu að sæta því að fá hráefni til vinnslu mjólkurafurða á mun herra verði en Mjólkursamsalan sjálf.“

Þá segist Eggert sakna þess að löggjöfin skuli ekki hafa nýtt tækifærið til að skerpa á rétti og möguleikum neytenda og fyrirtækja til að sækja sér skaðabætur til fyrirtækja sem brjóta samkeppnislög. Evrópusambandið samþykkti tilskipun þess efnis árið 2014 en hún sé ekki orðin hluti af EES-samningnum.

Hótel Hafnarfjall hentar mjög vel fyrir 20-40 manna hópa sem vilja vera út af fyrir sig.

Gott svæði til útivistar og heilsuþótar í nágrenninu.

Hafnarskógi · 311 Borgarnesi
Sími, 437 2345 · www.hotelhafnarfjall.is

Fyrir einkasamkvæmi fyrirtækja/klúbba

Laus eru nokkur kvöld í nóvember og desember (fö&lau).

Gisting og morgunmatur
Þriggja rétta máltíð eða hlaðborð.
Leitið verðtilboða.

skjóta málum æðra settra stjórnvalda til dómstóla. Auðvitað eiga lægra sett stjórnvöld að hlíta niðurstöðum æðra settra stjórnvalda og það er málsaðila að ákveða hvort þeir vilji skjóta málum til dómstóla,“ segir Halldór.

„Þessi málskotsréttur Samkeppniseftirlitsins væri sambærilegur því að héraðsdómari gæti skotið niðurstöðu Landsréttar, sem hefði snúið niðurstöðu hans við, til Hæstaréttar.“

Hækkunin tímaskekkja

Eggert B. Ólafsson, sérfræðingur í samkeppnisrétti, nefnir að tveir af stærstu samrunum Íslandssögunnar hafi nýlega átt sér stað, og vísar þar til samruna Haga og Olis annars vegar og Festar og N1 hins vegar. Mikilvægt sé að samkeppnisfyrirvöld haldi vöku sinni hvað varðar samþjöppun á mörkuðum sem stórir samrunar snerta.

„Mér sýnist að hækkun á veltuviðmiði samruna fyrir tilkynningar skyldu sé tímaskekkja í þessu ljósi. Það kemur líka fram í greinargerð með frumvarpinu að nýja viðmiðið sé ívið herra en þau sem notast er við í Skandinavíu miðað við landsframleiðslu ríkjanna. Ég held að hið smáa íslenska hagkerfi og samtengda atvinnulíf með miklum persónulegum tengslum manna á milli þurfi á meira fremur en minna samrunaeftirliti að halda,“ segir Eggert.

Eggert telur að það sé óheillaspor að afnema málskotsheimild Samkeppniseftirlitsins. Hins vegar megi takmarka heimildina þannig að hún taki aðeins til lagaatriða en ekki matskenndra atriða eins og skilgreiningar á markaðsráðandi stöðu. „Ef málskotsheimild Samkeppniseftirlitsins verður takmörkuð tel ég hættu á því að við sitjum árum saman uppi með skilgreiningar úrskurðaraðila á stjórnsýslustigi,

Hefja samstarf við lyfjarisann Pfizer

Íslenska tæknifyrirtækið SidekickHealth er komið í samstarf við þriðja stærsta lyfjafyrirtæki heims. Þróa stafræna heilbrigðismeðferð við reykingum. Mikill ávinningur af slíku samstarfi fyrir lyfjafyrirtæki sem og sjúklingana. Ný hlutafjárukning á næsta ári.

Íslenska heilbrigðistækni-fyrirtækið SidekickHealth er komið í samstarf við lyfjarisann Pfizer sem mun meðal annars fela í sér þróun á svokallaðri stafrænni heilbrigðismeðferð við reykingum.

„Þetta hefur gríðarlega mikla þýðingu fyrir okkur og býður upp á enn fleiri tækifæri með Pfizer og öðrum lyfjafyrirtækjum. Það að vera með Pfizer sem samstarfsaðila gefur okkur gæðastimpil í öðrum samningaviðræðum,“ segir Tryggvi Þorgeirsson, framkvæmdastjóri og annar af stofnendum SidekickHealth.

Fyrirtækið hefur þróað stafræna heilbrigðismeðferð, þar sem tækninni er beitt til að bæta meðferð fólks með langvinna sjúkdóma svo sem sykursýki, bólgusjúkdóma og hjarta- og æðasjúkdóma. Fréttablaðið greindi frá því í sumar að Novator, fjárfestingafélag Björgólfs Thors Björgólfssonar, og tengdir fjárfestar hefðu lokið við hundrað milljóna króna innspýtingu í SidekickHealth en fjárfestahópurinn hefur lagt fyrirtækinu til hundruð milljóna frá stofnun þess. Stefnt er að því að sækja nýtt hlutafé á næsta

Tryggvi Þorgeirsson, framkvæmdastjóri Sidekick. FRÉTTABLAÐIÐ/ANTON BRINK

ári til að fjármagna áframhaldandi vöxt.

Tryggvi segir að stafræn heilbrigðismeðferð feli í sér mikinn ávinning fyrir sjúklinga í lyfjameðferð. Hann vísar til þess að í vor hafi SidekickHealth verið notað samhliða lyfjameðferð í fyrsta sinn. Niðurstaðan var sú að sjúklingar fundu fyrir meiri orku, leið betur og þeir voru virkir alla meðferðina. Þá voru þeir betur í stakk búnir til að takast á við þær áskoranir sem fylgja sjúkdómnum.

„Lyfjafyrirtækin sjá einnig hag sinn í að veita stafræna heilbrigðismeðferð. Við erum að sjá heilbrigðis-tryggingakerfið færast meira og meira í átt að því sem kallast „value-based reimbursements“ sem þýðir að lyfjafyrirtækin þurfa á hverju einasta ári að rökstyðja lyfjaverð gagnvart kaupendum sínum með því að sýna fram á að lyfin bæti heilsu og liðan sjúklinga,“ segir Tryggvi.

„Með því að tengja lyfjameðferðina við töl eins og SidekickHealth, sem tekur á öllum þeim lífsstílsþáttum sem lyfin sjálf ná ekki að taka á, eykst árangurinn af lyfjameðferðinni.“

Ætla má að stórfyrirtæki á borð

við Pfizer fái fjölda fyrirspurna og tilboða um samstarf. Aðspurður segir Tryggvi að forsenda fyrir því að landa samningi við Pfizer hafi verið öll sú rannsóknar- og þróunarvinna sem liggur að baki SidekickHealth. Í kjölfar beta-útgáfu forritsins árið 2015 var ráðist í klínískar rannsóknir sem sýndu góðar niðurstöður og voru fyrstu niðurstöður kynntar á vísindapingi í Bandaríkjunum árið 2017.

„Það að þróa stafræna heilbrigðismeðferð er dálítið eins og að þróa lyf vegna þess að ferlið er bæði kostnaðarsamt og tímafrekt. Það eru meira en 300 þúsund heilsuöpp á markaðnum en aðeins örfá bjóða upp á stafræna heilbrigðismeðferð sem byggist á rannsóknum. Við hefðum aldrei komist í samstarf við Pfizer án þess að vera með góða vöru sem er sannreynd með klínískum rannsóknum. Það var algjör lykilforsenda,“ segir Tryggvi. Þá vísar hann til þess að í nýlegri úttekt alþjóðlega matsfyrirtækisins Orcha, sem metur smáforrit í heilbrigðisgeiranum, var SidekickHealth í efsta 0,1 prósentinu hvað gæði varðar. thorsteinn@frettabladid.is

TM

HLUTHAFAFUNDUR Í TRYGGINGAMIÐSTÖÐINNI HF. 13. NÓVEMBER 2019

Stjórn Tryggingamiðstöðvarinnar hf. boðar til hluthafafundar í félaginu sem haldinn verður miðvikudaginn 13. nóvember 2019 kl. 16:00 í fundarsal félagsins að Síðumúla 24, Reykjavík, 4. hæð.

Dagskrá

1. Tillaga um samþykki fyrir ákvörðun stjórnar félagsins um kaup á öllu hlutafé í lána-fyrirtækinu Lykill fjármögnun hf.
2. Tillaga um breytingar á samþykktum félagsins.
3. Tillaga um heimild stjórnar til að hækka hlutafé í félaginu.
4. Önnur mál löglega fram borin.

Um tillögu samkvæmt dagskrárlíð 1

Félagið hefur samið við Klakka ehf. um kaup á öllu hlutafé Lykils fjármögnunar hf. og kaupsamningur þess efnis var undirritaður þann 10. október 2019. Viðskiptin eru háð samþykki Fjármálaeftirlitsins, Samkeppniseftirlitsins, svo og samþykki hluthafafundar í Tryggingamiðstöðinni hf. Stjórn félagsins leggur til að hluthafar samþykki kaup félagsins á öllu hlutafé Lykils fjármögnunar hf. enda er það álit stjórnar að viðskiptin séu félaginu hagfelld.

Um tillögu samkvæmt dagskrárlíð 2

Lögd er fyrir fundinn svohljóðandi tillaga um breytingar á samþykktum félagsins:

- a. 1. gr. samþykktanna hljóði svo: „Félagið er hlutafélag. Nafn þess er TM hf.“
- b. 3. gr. samþykktanna hljóði svo: „Tilgangur félagsins er eignarhald á hlutum í félögum á sviði fjármála-, lána- og fjárfestingastarfsemi, váttryggingastarfsemi og annars skylds reksturs. Enn fremur eignarhald og rekstur fasteigna, eigin fjárfestingarstarfsemi og þjónusta við dótturfélög.“

Um tillögu samkvæmt dagskrárlíð 3

Til að fjármagna kaup á Lykli fjármögnun hf. leggur stjórn til að henni verði veitt heimild til að hækka hlutafé félagsins um allt að kr. 125.000.000 að nafnvirði með útgáfu nýrra hluta. Tillaga stjórnar felur í sér að hluthafar hafi forgangsrétt til nýrra hluta sem verða gefnir út á grundvelli heimildarinnar í samræmi við lög um hlutafélög nr. 2/1995 og samþykktir félagsins. Efnt verður til almenns hlutafjáruðboðs til að safna áskriftum að hinum nýju hlutum þar sem núverandi hluthafar njóta forgangsréttar í samræmi við hlutafjáreign sína en almennum fjárfestum verður gefinn kostur á að skrá sig fyrir þeim hlutum sem forgangsréttarhafar nýta sér ekki. Í útbóðsferlinu er stjórninni veitt heimild til að ákvarða útbóðsgengi hluta, áskriftar- og greiðslufresti og sölureglur að öðru leyti.

Arion banka hf. verður falið að hafa umsjón með útbóðinu sem mun fara fram jafnskjótt og útbóðslýsing hefur verið gerð og skylt er gefa út í tengslum við útbóðið.

Í tillögu stjórnar felst jafnframt breyting á samþykktum félagsins á þann veg að við þær bætist eftirfarandi ákvæði til bráðabirgða:

„Stjórn félagsins er heimilt að auka hlutafé félagsins um allt að kr. 125.000.000 að nafnvirði með útgáfu nýrra hluta. Hluthafar njóta forgangs til áskriftar að hinum

nýju hlutum í samræmi við hlutafjáreign sína en almennum fjárfestum verður gefinn kostur á að skrá sig fyrir þeim hlutum sem forgangsréttarhafar nýta sér ekki. Andvirði hlutafjárukningarinnar skal notað til fjármögnunar á kaupum félagsins á öllu hlutafé Lykils fjármögnunar hf. Stjórn félagsins ákveður útbóðsgengi þessara hluta, sölu-reglur, fresti til áskriftar og fresti til greiðslu þeirra. Stjórn félagsins skal heimilt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum félagsins í tengslum við útgáfuna. Heimild þessi fellur úr gildi eigi síðar en 31. mars 2021.“

Um dagskrárlíð 4

Hluthafar hafa heimild til að fá ákveðið mál tekið til meðferðar á fundinum og skal kröfu þar um fylgja rökstuðningur eða drög að ályktun sem berast skal stjórn félagsins skriflega eða rafrænt á netfangið stjorn@tm.is í síðasta lagi 3. nóvember næstkomandi.

Nánar um fundinn og framkvæmd hans

Hluthafi getur látið umboðsmann sækja hluthafafund fyrir sína hönd. Umboðsmaður skal leggja fram skriflegt eða rafrænt umboð á eyðublaði eða í samræmi við eyðublað sem aðgengilegt er á vef félagsins, tm.is/fjarfestar. Rafrænt umboð skal sent félaginu á netfangið stjorn@tm.is áður en fundur hefst.

Ekki verður unnt að greiða atkvæði með rafrænum hætti á fundinum. Óski hluthafi að taka fyrir fram þátt í atkvæðagreiðslu skriflega og fá sendan atkvæðaseðil skal hann gera skriflega kröfu þar um til félagsins eigi síðar en fimm dögum fyrir fundinn. Að auki er unnt að greiða atkvæði á skrifstofu félagsins á venjulegum opnunartíma (kl. 09:00 til 16:00) til og með þriðjudeginum 12. nóvember 2019, en fyrir lokun þann dag skal einnig skila þangað útsendum atkvæðaseðlum. Nánar fer um atkvæðagreiðsluna og gildi atkvæða samkvæmt henni eftir reglum félagsins um atkvæðagreiðslu utan hluthafafundar, settum af stjórn félagsins 18. desember 2013.

Dagskrá hluthafafundarins og tillögur sem fyrir hann verða lagðar, svo og aðrar nauðsynlegar upplýsingar um fundinn má finna á vef félagsins (www.tm.is/fjarfestar).

Hluthafar og umboðsmenn geta skráð sig á fundinn á fundarstað hálfri klukkustund áður en hann hefst og fengið fundargögn afhent.

Stjórn Tryggingamiðstöðvarinnar hf.

Helgi Vífill
Júlíusson
helgivifill@frettabladid.is

Framtakssjóðurinn Innviðir fjárfestingar, sem er að stærstum hluta fjármagnaður af lífeyrissjóðum, hefur eignast 67 prósentu hlut í Verðbréfamiðstöð Íslands samhliða um 300 milljóna króna hlutafjárukningu í félaginu. Fyrir í hluthafahópnum eru lífeyrissjóðir, Arion banki og Íslandsbanki auk einka-fjárfesta sem fara með um átta prósentu hlut.

„Fyrirtækið er fullfjármagnað eftir hlutafjárukninguna og mun hefja starfsemi á næstu mánuðum. Segja má að við séum á flugbrautinni og munum brátt taka á loft,“ segir Sigbrúður Ármann, stjórnarformaður Verðbréfamiðstöðvarinnar. Hún er jafnframt stofnandi og framkvæmdastjóri Exedra sem er umræðuvettvangur fyrir konur í pólitík, opinbera geiranum og atvinnulífinu.

„Það er einkar ánægjulegt að fá Innviði, sem samanstanda af um 20 lífeyrissjóðum, í hluthafahópinn,“ segir Sigbrúður.

Þetta er önnur fjárfesting sjóðsins en í haust keypti hann 13 prósentu hlut í HS Veitum. Innviðum er stýrt af Summu rekstrarfélagi í samstarfi við Ursus, fjárfestingafélag Heiðars Guðjónssonar, forstjóra Sýnar.

Erla Hrönn Aðalgeirsdóttir, framkvæmdastjóri fyrirtækisins, bendir á að verðbréfamiðstöð sé kerfislega mikilvægur fjármálainnviður því hún tengi saman fjármálamarkaði og fjármálafyrirtæki með uppgjöri verðbréfavíðskipta.

Verðin hækkuðu verulega

Hvers vegna var farið af stað með að stofna Verðbréfamiðstöð?

Fyrir á markaðnum er fyrirtæki sem er í eigu Nasdaq OMX-samstæðunnar.

Sigbrúður: „Tilgangur félagsins er að koma á samkeppni á markaði sem í dag ríkir algjör einokun á og lækka þann háa kostnað sem innheimtur hefur verið af þjónustu við rafræn verðbréf. Verðin höfðu hækkað verulega frá árinu 2006.

Viðskiptavinir höfðu falast eftir verðlækkunum en ekki haft erindi sem erfiði. Því var látinn slagur standa og komið á fót verðbréfamiðstöð til að tryggja samkeppni og val viðskiptavina á markaðnum.

Við sjáum fram á að markaðurinn hafi möguleika á því að spara tugi milljóna með tilkomu Verðbréfamiðstöðvar Íslands.“

Erla Hrönn: „Markaðurinn hefur nú þegar notið góðs af tilkomu Verðbréfamiðstöðvarinnar því keppinauturinn hefur lækkað verðið þrisvar sinnum frá stofnun fyrirtækisins. Og reksturinn er ekki enn hafinn.“

Sigbrúður: „Það sýnir enn og aftur hvað samkeppni er samfélaginu mikilvæg.“

Erla Hrönn: „Okkar markmið er að veita viðskiptavinum skilvirka og örugga þjónustu á samkeppnishæfum verðum. Eignarhaldið er íslenskt, líkt og það var þegar Verðbréfaskráning Íslands var upphaflega stofnuð árið 1997 og starfsemi félagsins lýtur eftirliti innlendrar eftirlitsaðila.“

OMX, sem rak verðbréfamarkaði á Norðurlöndum og Eystrasaltsríkjunum, keypti Kauphöllina og Verðbréfaskráningu Íslands árið 2006. Síðar fóru alþjóðlegu fyrirtækin Nasdaq og OMX saman í eina sæng snemma ársins 2008 og var nafninu þá breytt í Nasdaq verðbréfamiðstöð. Samstæðan rekur átta kauphallir og verðbréfamiðstöðvar.

Fjögur ár í undirbúningi

Hvað er langt síðan undirbúningur hófst við að koma fyrirtækinu á fót?

Erla Hrönn: „Starfsemi Verðbréfamiðstöðvar Íslands hefur verið í undirbúningi í fjögur ár. Fyrirtækið var stofnað síðla árs 2015. Að

Erla Hrönn Aðalgeirsdóttir er framkvæmdastjóri Verðbréfamiðstöðvar Íslands og Sigbrúður Ármann er stjórnarformaður. Erla segir að umsókn um starsfleyfi kep

Eru á flugbrautinni eftir fjögurra ára vinnu

Verðbréfamiðstöð Íslands er fullfjármögnuð eftir hlutafjárukningu. Innviðir er með meirihluta í félaginu að henni lokinni. Ekki tókst að knýja fram gjaldskrárlækkunarir og því var ákveðið að stofna aðra verðbréfamiðstöð.

mörgu þarf að huga og það þarf að vanda vel til verka.“

Hvað er verðbréfamiðstöð?

Sigbrúður: „Hafa ber í huga að kauphöll og verðbréfamiðstöð eru ekki það sama. Það er tvennt ólíkt. Þar fyrir utan eru þetta tvö aðskilin fyrirtæki með tvö starfsfleyfi.“

Erla Hrönn: „Kauphöll er markaðstorg þar sem viðskipti með verðbréf fara fram. Hlutverk verðbréfamiðstöðva er að annast uppgjör viðskiptanna samkvæmt fyrir mælum og tryggja að peningar og verðbréf skipti um hendur á réttum tíma þannig að réttindi þeirra sem eiga rafréf séu tryggð á hverjum tíma.

Verðbréfamiðstöð rekur uppgjörskerfi fyrir rafréf svo sem skuldafréf og hlutabréf, hlutdeildar

skirteini sjóða og víxla. Þannig eru viðskipti sem eiga sér stað í kauphöll gerð upp eftir ákveðnum reglum og ferlum.

Hlutverk verðbréfamiðstöðvar er að vera vettvangur fyrir útgáfu rafréfa. En útgáfa rafréfa fer oftast þannig fram að reikningsstofnun eða þátttakandi í verðbréfamiðstöð óskar eftir fyrir hönd útgefanda að gefa út rafréf.

Það er síðan verðbréfamiðstöðvar að tryggja að þær útgáfur sem skráðar eru séu eins og kveðið er á um og allar forsendur og réttindi séu réttar, það er tryggja þarf heilindi útgáfu.

Samkvæmt lögum um rafræna skráningu verðbréfa er þannig gert ráð fyrir að skráning verðbréfamið

stöðvar á bréfunum hafi tiltekin réttaráhrif í för með sér þar sem hún veitir hinum skráða eiganda lögformlega heimild fyrir réttindum samkvæmt bréfinu og hefur þar með áhrif á forgangsroðun ósamrýmanlegra réttinda.

Verðbréf og aðrar útgáfur þurfa ekki að vera skráðar í kauphöll til að það sé akkur í skráningu í verðbréfamiðstöð. Því fylgir til dæmis hagræði að hlutabréf séu skráð rafrænt bæði fyrir hluthafana sjálfa og hlutafélagið, meðal annars til að tryggja eignarrétt hluthafa á hverjum tíma og aðgang félagsins að hluthafalista.

Að lokum er það eitt af hlutverkum verðbréfamiðstöðvar að halda verðbréfareikninga. Verðbréf sem

skráð eru á verðbréfareikninga hjá fjármálafyrirtæki eru raunverulega hýst hjá verðbréfamiðstöð, en þáttakendur í verðbréfamiðstöð, sem þá eru fjármálafyrirtæki og aðrir samkvæmt lögum, hafa umsjón með þeim. Það myndast ákveðin keðja.“

Arðsemiskröfu stillt í hóf

Hvernig getur Verðbréfamiðstöð Íslands boðið betra verð en stórt alþjóðlegt fyrirtæki sem starfað hefur á markaðnum lengi?

Sigbrúður: „Fyrirtækið er rekið með lítilli yfirbyggingu. Við horfum í hverja krónu án þess að það komi niður á öryggi og lipurri þjónustu til að geta boðið upp á góð verð.“

Erla Hrönn: „Öðrum verkefnum en þeim sem sérhæfðir starfsmenn á sviði uppgjóra, útgáfupjónustu og þekkingar á tölvukerfinu sinna, er útlistað. Má þar nefna tækniþjónusta, bókhald og lögfræðiráðgjöf.“

Sigbrúður: „Arðsemiskröfunni er jafnframt stillt í hóf. Keppinauturinn hefur hagnast verulega á umliðnum árum og greitt sér myndarlegan arð. Þegar allt kemur til alls eru það eigendur verðbréfa sem greiða fyrir þessa þjónustu.“

Blaðamaður valdi af handahófi ársreikning Nasdaq verðbréfamiðstöðvar fyrir árið 2015 og nýjasta ársreikninginn sem er fyrir síðasta

pinautarins hafi verið nokkrar blaðsiður. „Okkar umsókn var yfir þúsund blaðsiður.“ FRÉTTABLAÐIÐ/VALLI

rekstrarár. Árið 2015 var arðsemi eiginfjár 57 prósent og eiginfjárhlutfallið hátt eða 66 prósent. Það ár nam hagnaðurinn 328 milljónum króna.

Afkoman var með svipuðum hætti árið 2018. Arðsemi eiginfjár var 48 prósent, eiginfjárhlutfallið 60 prósent og hagnaðurinn var 270 milljónir króna.

Helstu leikendur í fjármálakerfinu eru um borð í hluthafahópi fyrirtækisins. Eruð þið búin að tryggja ykkur viðskipti?

Sigprúður: „Við erum valkostur sem leggur áherslu á öruggt og skilvirkt tölvukerfi, góða þjónustu og betri verð. Við erum raunhæfur valkostur fyrir hluthafa okkar og aðra.“

Erla Hrönn: „Við höfum gert aðildarsamninga við nokkra þátttakendur um að tengjast kerfinu okkar og höfum loforð um að útgáfu verði skráðar rafrænt hjá okkur.“

Stofnendur VBM

Hvaða einkafjárfestar eru í hluthafahópnum?

Sigprúður: „Stofnendur Verðbréfamiðstöðvarinnar eru einka-fjárfestarnir í hluthafahópnum. Stofnendurnir eru Braml í eigu Arnar Arinbjarnarsonar, G60 í eigu Einars Sigurjónssonar sem starfar hjá Verðbréfamiðstöðinni og var áður framkvæmdastjóri hennar og lögmannsstofan Lagahvoll. Eig-

Markaðurinn hefur nú þegar notið góðs af tilkomu Verðbréfamiðstöðvarinnar því keppinaturinn hefur lækkað verðið þrisvar sinnum frá stofnun fyrirtækisins. Og reksturinn er ekki enn hafinn.

Erla Hrönn Aðalgeirsdóttir

endur hennar hafa mikla reynslu af störfum á fjármálamarkaði.“

Einar starfaði áður sem framkvæmdastjóri Verðbréfaskráningar Íslands. Lagahvoll er í eigu héraðsdómslögmannanna Daða Bjarnasonar og Jóhanns Tómasar Sigurðssonar.

Eru þið tvær í hluthafahópnum?

Sigprúður: „Nei, hvorug okkar. Ég er óháður stjórnarmaður. Það er ein af kröfum nýju Evrópureglugerðarinnar CSDR, sem er í frumvarpsdrögum hérlandis, að þriðjungur stjórnarmanna sé óháður. Öll stjórnin hefur verið óháð fram að þessu. Eðli málsins samkvæmt verður efnt til hluthafafundar í lok mánaðar í kjölfar þess að Innviðir hafa eignast meirihluta í félaginu og

mun stjórnin þá taka breytingum.

Samkeppnissjórnarmið gegna veigamiklu hlutverki samkvæmt CSDR og er eitt meginmarkmiða þeirrar samræmdu lagasetningar sem CSDR felur í sér að stuðla að aukinni samkeppni milli verðbréfamiðstöðva með einsleitu regluverki. Það skiptir máli að löggjafinn líti til þess.“

Hvað geta stjórnvöld gert til þess?

Sigprúður: „Laga- og regluramminn þarf að vera skýr. Það er brýnt að frumvarp til laga um verðbréfamiðstöðvar, uppgjör og rafræna eignarskráningu fjármálagerninga sem lagt verður fram á yfirstandandi þingi, mæli skýrlega fyrir um nokkur mikilvæg atriði þannig að skapaður sé jarðvegur fyrir virkan samkeppnismarkað milli verðbréfamiðstöðva. Á það við þegar útgefendur rafbréfa kjósa að segja upp skráningu hjá einni verðbréfamiðstöð og flytja hana til annarrar. Einnig þarf sá möguleiki að vera fyrir hendi, líkt og er í núgildandi lögum, að hægt sé að flytja hluta útgáfu yfir til annarrar verðbréfamiðstöðvar. Skiptir máli í því samhengi að fyrri verðbréfamiðstöð geti ekki rukkað fullt gjald þrátt fyrir að búið sé að flytja hluta eða alla útgáfu yfir til annarrar verðbréfamiðstöðvar. Það má líkja þessu við þegar skipt er um fjar-skiptafyrirtæki, þá er hægt að færa

Kvörtuðu til Samkeppniseftirlitsins

Forsvarsmenn Verðbréfamiðstöðvar Íslands kvörtuðu í fyrra til Samkeppniseftirlitsins vegna háttsemi Nasdaq sem þeir segja ómálefnalega og til þess fallna að vinna gegn því að nýr keppinatur geti haslað sér völl á markaðinum.

Þeir telja að Nasdaq verðbréfamiðstöð hafi misnotað markaðsráðandi stöðu sína með því að halda áfram að innheimta svokölluð vörslugjöld af reikningsstofnunum vegna verðbréfa sem hafa verið flutt frá Nasdaq til Verðbréfamiðstöðvarinnar.

Nasdaq verðbréfamiðstöð hafnaði öllum ásökunum um að félagið hafi misnotað markaðsráðandi stöðu sína. Í yfirlýsingu sem verðbréfamiðstöðin sendi frá sér í fyrra segir að hún fylgi kröfum evrópskra eftirlitsaðila í einu og öllu.

„Mjög skýr og rík lagaumgjörð

er um starfsemi verðbréfamiðstöðva. Staðlar og kröfur sem eftirlitsaðilar í Evrópu hafa sett fram gera ráð fyrir að samkeppni fari fram með tengingum á milli verðbréfamiðstöðva. Fylgir Nasdaq verðbréfamiðstöð þeim kröfum í einu og öllu,“ segir í yfirlýsingunni.

„Það sem Verðbréfamiðstöð Íslands kallar flutning á verðbréfum á milli verðbréfamiðstöðva [...] er í reynd ekki flutningur, heldur tenging við Nasdaq verðbréfamiðstöð. Tengingar á milli verðbréfamiðstöðva í Evrópu eru algengar og er ávallt tekið gjald fyrir þær enda óhjákvæmilegur kostnaður sem felst í því að þjónusta slíkar tengingar. Allar skyldur Nasdaq verðbréfamiðstöðvar er lúta að útgáfu og utanumhaldi verðbréfanna haldast óbreyttar, óháð tengingu á milli verðbréfamiðstöðva.“

Keppinaturinn hefur hagnast verulega á umliðnum árum og greitt sér myndarlegan arð.

Sigprúður Ármann

símanúmerið á milli fyrirtækja. Viðskiptavinir vilja ekki lenda í þeirri aðstöðu að þurfa að borga fyrir símaþjónustu hjá tveimur fyrirtækjum. Það er ekki til hagsbóta fyrir neytendur.“

Sjaldgæft en þekkist

Eru oft reknar nokkrar verðbréfamiðstöðvar í hverju landi fyrir sig?

Erla Hrönn: „Það er frekar sjaldgæft en það eru þó dæmi um það. Það eru þrjár verðbréfamiðstöðvar í Belgíu, þrjár í Lúxemborg og tvær í Frakklandi svo dæmi séu tekin.“

Hún segir að eignarhaldi á verðbréfamiðstöðvum sé háttað með ýmsum hætti í ólíkum löndum. Stundum séu þær í eigu notenda, í ákveðnum tilvikum í eigu kauphalla, það þekkist einnig að þær séu í eigu hins opinbera, hvort sem það sé í nafni seðlabanka eða ríkisins, stundum sé eignarhaldið blandað og það þekkist einnig að þær séu í eigu fagfjárfesta á borð við lífeyrisjóði eins og í tilviki Verðbréfamiðstöðvar Íslands.

Er rými fyrir tvær verðbréfamiðstöðvar á Íslandi?

Sigprúður: „Það hefur sýnt sig að aukin samkeppni á þessum markaði eins og öðrum er holl. Eins og við sögðum áðan hefur keppinaturinn lækkað verð í þriggja eftir að Verðbréfamiðstöð Íslands var stofnuð. Það mætti snúa spurningunni við og spyrja hvort það sé æskilegt að það sé einungis rekin ein verðbréfamiðstöð á Íslandi.“

Hverjar eru helstu áskoranirnar við það að hleypa af stokkunum verðbréfamiðstöð?

Sigprúður: „Það fór mikil vinna í að fá starfsleyfi. Fjármálaeftirlitið kallaði eftir því að horft væri til CSDR-reglugerðarinnar jafnvel þótt hún hafi ekki enn tekið gildi hér á landi. Umsóknin var því afar umfangsmikil. Það var hollt fyrir okkur að fara í gegnum þá vinnu og við erum því í stakk búin að mæta nýju lagaumhverfi.

Það fór enn fremur mikil vinna í að velja tölvukerfið. Við horfðum til margra þátta og fengum góða ráðgjöf.

Þá hefur þurft að fjármagna verkefnið og hefur félagið farið í hluta-fjáraukningar vegna þessa með þátttöku núverandi og nýrra hluthafa.“

Mun viðameiri umsókn

Erla Hrönn: „Nýja löggjöfin mun taka gildi á komandi mánuðum og við það tilefni munu aðilar sem

reka verðbréfamiðstöðvar þurfa að sækja aftur um starfsleyfi. Við búum að þeirri miklu vinnu sem lögð var í umsóknina.

Ég hef það fyrir víst að þegar sótt var um leyfi fyrir verðbréfamiðstöðina sem fyrir er á markaðnum hafi umsóknin verið nokkrar blaðsiður. Okkar umsókn var öllu víðameiri eða yfir þúsund blaðsiður. Það hefur margt breyst á þessum tíma.“

Er tölvukerfið stærsta fjárfestingin?

Erla Hrönn: „Stærsta fjárfestingin liggur í tölvukerfinu og innleiðingu á því. Það þarf að setja upp kerfið, læra á það, gera viðamiklar prófanir á því og tengingum. Lögð er höfuðáhersla á öryggi tölvukerfisins og skilvirkni.

Við höfum nú þegar farið í gegnum eina úttekt á upplýsingakerfum og öryggi þeirra samkvæmt tilmælum Fjármálaeftirlitsins án þess að hafa formlega hafið rekstur og var heilmikill lærdómur fölginn í þeirri vinnu og hollt fyrir okkur að fara í gegnum hana. Slíka úttekt þarf að gera einu sinni á ári af óháðum aðila.“

Hver er þinn bakgrunnur, Erla Hrönn?

Erla Hrönn: „Ég er viðskiptafræðingur að mennt og með verðbréfaviðskiptapróf og vann í tæplega 20 ár hjá Landsbankanum og dótturfélaginu Landsbréfum sem forstöðumaður. Mín reynsla liggur í stjórnun á bakvinnslu fyrir fjárfestingar- og viðskiptabankastarfsemi, hérlandis og erlendis. Hluti af því var frágangur verðbréfa- og gjald-eýrisviðskipta, vörsluþjónusta og fleira er tengist umsýslu verðbréfa. Ég þekki því að kaupa þjónustu af verðbréfamiðstöð og ferli viðskiptanna. Núna er ég komin hinum megin við borðið.

Ég var fyrst ráðin til Verðbréfamiðstöðvar Íslands sem ráðgjafi en tók við sem framkvæmdastjóri árið 2018. Ég hef gegnt starfi framkvæmdastjóra í rúmlega eitt ár. Við Sigprúður höfum unnið þétt saman.“

Hvernig kom til að þú varðst stjórnarformaður, Sigprúður?

Sigprúður: „Ég er lögfræðingur að mennt með MBA-gráðu. Ég tók sæti í stjórninni þegar félagið var stofnað árið 2015 og í janúar 2018 tók ég við sem stjórnarformaður.

Ég hef lengi haft áhuga á stjórnarstörfum, hef sótt námskeið þess efnis hjá IESE Business School, Harvard Business School sem og Háskólanum í Reykjavík. Áður starfaði ég sem lögfræðingur hjá Viðskiptaráði Íslands og kom þar að vinnu við góða stjórnarhætti.

Einnig hef ég reynslu af fjármálamarkaði og starfaði um tíma hjá MP Banka, sem nú er Kvika. Þá var ég lögfræðingur hjá hugbúnaðarfyrirtæki og má segja að fjölbreytt reynsla mín í gegnum tíðina hafi komið sér vel við stofnun Verðbréfamiðstöðvar Íslands.“

Gervigreind er þolinmótt langhlaup

Brynjólfur Borgar Jónsson, framkvæmdastjóri Data Lab, segir að ef fyrirtæki innleiðir gervigreind með góðum árangri muni keppi-nautar ekki vilja sitja eftir heldur leggja af stað í sömu vegferð. Þannig verði gervigreind innleidd hér á landi yfir lengra tímabil.

Helgi Vífill Júlíusson
helgivifill@frettabladid.is

Gervigreind er ekki bylting sem á sér stað á augabragði hjá fyrirtækjum. Þetta er langhlaup. Það þarf að hefjast handa og sýna þolinmæði, segir Brynjólfur Borgar Jónsson, framkvæmdastjóri Data Lab, sem starfað hefur við fagið í tíu ár, meðal annars hjá Capacent.

„Hagnýting gervigreindar er ekki enn efst á baugi hjá fyrirtækjum en þetta er allt að koma. Langflestir eru meðvitaðir um gervigreind og að rétt sé að hagnýta hana í rekstri,“ segir hann. „Það er ekki erfitt að ímynda sér að eftir fimm ár verði hver atvinnugreinin á fætur annarri farin að tileinka sér gervigreind hér og þar.“

Brynjólfur Borgar segir að með gervigreind sé verið að sjálfvirknivæða aðgerðir sem áður þurfti mannlega greind til að sinna. Þekkt dæmi um gervigreind sé meðmælakerfi í netverslunum. Amazon bendi til dæmis á að þeir sem hafi keypt tiltekna bók hafi jafnframt keypt nokkrar aðrar bækur. Hann grípur til annars dæmis og nefnir að talið sé að 80 prósent af áhorfi á Netflix megi rekja til meðmælakerfis fyrirtækisins.

Hann bendir á að það megi nýta tæknina á ýmsa vegu, til dæmis til að bæta innri ferla, draga úr soun, minnka áhættu og í starfsmannamálum.

Kveikja á perunni

„Íslenskar verslanir eru að kveikja á perunni,“ segir Brynjólfur Borgar og vísar í meðmælakerfi netverslana. „Við erum eitt af þeim fyrirtækjum sem aðstoða við að þróa tækni á borð við þessa.“

Innleiðing á meðmælakerfi geti leitt til þess að það sé selt meira að meðaltali í hvert skipti. „Það getur breytt samkeppnishæfni fyrirtækja. Keppinautar taka eftir því og vilja bjóða upp á sams konar lausnir. Þau vilja ekki fara á mis við tækni sem skiptir sköpum fyrir reksturinn. Á örfáum árum munu fleiri stökka á vagninn og innleiða gervigreind. Þannig verður gervigreind innleidd á Íslandi. Það mun gerast á löngum tíma,“ segir hann.

Brynjólfur Borgar segir að starfsmenn geti óttast að sjálfvirknivæða eigi störfin þeirra. FRÉTTABLAÐIÐ/VALLI

●● Það er ekki erfitt að ímynda sér að eftir fimm ár verði hver atvinnugreinin á fætur annarri farin að tileinka sér gervigreind hér og þar.

Að hans sögn þurfi fyrirtæki að prófa sig áfram og gera mistök. Lykillinn sé að gera mistökin hratt, sættast við það og leggja aftur af stað. „Við hjá Data Lab höfum þróað lausnir sem hafa ekki virkað, það var góður skóli. Við viljum ekki að sú lausn malli í langan tíma heldur hendum henni og byrjum á þeirri næstu. En við höfum líka þróað lausnir sem virka vel og þá er rétt að láta þær malla og bæta ofan á þær.

Hægt er að taka sem dæmi að veðurfar hafi áhrif á sölu tiltekinnar

vöru. Í fyrstu útgáfunni af gervigreind væri veðrið ekki tekið með í reikninginn en í annarri útgáfu væri veðurspá bætt við likanið. Mögulega myndi það leiða til mun meiri sölu.

Eftir tvö ár, þegar stöðugt hefur verið bætt við kerfið, er búið að skapa tæknilausn sem stjórnendur fyrirtækisins myndu ekki vilja vera án. Þeir gætu ekki hugsað sér að snúa til baka,“ segir hann.

Ræði við starfsmenn

Að hans sögn sé æskilegt að stjórnendur ræði við starfsmenn um þá vegferð sem fyrirtækið sé á í gervigreind eftir að hafa öðlast reynslu í kjölfar nokkurra tilraunaverkefna. Það þurfi að ræða spurningar eins og: Hverju höfum við áorkað? Hvað viljum við gera? Hvað megum við gera? Hvað er samfélagslega ábyrgt að gera?

Brynjólfur Borgar bendir á að starfsmenn geti óttast að sjálfvirknivæða eigi störfin þeirra og

●● Fyrirtæki á markaði eiga að segja opinberlega frá því hvernig þau hyggjast nýta gervigreind. Það mun efla tiltrú markaðarins á þeim.

það valdi kurr á meðal þeirra. Það sé því nauðsynlegt að ræða þann ótta enda mikilvægt að hafa starfsmenn með sér í liði í vegferðinni. „Við hafa orðið til ný störf innan fyrirtækja með sjálfvirknivæðingu,“ bendir hann á.

Aðspurður hvort það sé dýrt að tengja gervigreind inn í rekstur fyrirtækja segir Brynjólfur Borgar að það sé ekki dýrt að hefjast handa og prófa sig áfram. „Í flestum tilfellum myndi ég halda að það væri innleiðingin sjálf sem væri dýrust.

Gervigreind stýrir heita vatninu

Data Lab hefur meðal annars smíðað gervigreind fyrir Orkuveitu Reykjavíkur sem spáir fyrir um eftirspurn eftir heitu vatni. „Það koma kuldaköst á veturna,“ bendir Brynjólfur Borgar á og nefnir að það sé ekki hægt að þrýsta á takka og við það aukist framboð á heitu vatni samstundis. Heita vatnið sé í borholum uppi á heiði og því þurfi einhvern fyrirvara til að bregðast við óskum um aukið heitt vatn.

„Við þróuðum gervigreind sem spáir fyrir um eftirspurn eftir heitu vatni hjá Orkuveitunni. Hún hefur samband við stjórnstöð sem skráur frá heitu vatni eftir þörfum. Mannshöndin kemur þar hvergi nærri. Tölvukerfið annast vinnuna,“ segir hann og nefnir að eftirlit sé haft með þeirri framkvæmd.

Það þarf að breyta ferlum, þjálfa fólk, breyta skipulagi og jú fjárfesta í tækni,“ segir hann.

Brynjólfur Borgar segir stjórnendur fyrirtækja ekki ræða mikið um það opinberlega hvernig gervigreind sé nýtt í rekstri. „Líklega er það vegna þess að fyrirtækin eru að prófa sig áfram og velta vöngum yfir því hvort lausnirnar séu að virka. Það væri stór áfangi ef við kæmumst þangað,“ segir hann og nefnir að af þeim sökum geti reynst erfitt að nefna fyrirtæki sem standi framarlega á þessu sviði hafi fólk ekki vitneskju um það frá fyrstu hendi.

„Fyrirtæki á markaði eiga að segja opinberlega frá því hvernig þau hyggjast nýta gervigreind. Það mun efla tiltrú markaðarins á þeim,“ segir Brynjólfur Borgar og nefnir að það geti verið góð leið til að laða að gott starfsfólk.

„Það er fjöldi fólks að ljúka mastersnámi og jafnvel doktorsnámi sem hefur tileinkað sér gervigreind. Við fáum atvinnuumsóknir nánast vikulega frá fólki sem hefur menntun á þessu sviði. Slikir starfskraftar vilja starfa hjá fyrirtækjum sem standa framarlega á þessu sviði. Þau langar að halda áfram að læra í sínu nýja starfi. Þau vilja ekki vinna hjá risaæðlum og staðna,“ segir hann.

Hvernig má auka gagnsæi og virkni á hlutabréfamarkaði?

Aðalsteinn Eymundsson
forstöðumaður verðbréfaeftirlits, hjá FME

Páll Friðriksson,
framkvæmdastjóri markaða og viðskiptahátta hjá FME

Töluvert hefur verið rætt á undanförunum árum um litla virkni á hlutabréfamarkaði á Íslandi. Bent hefur verið á ýmsar ástæður fyrir þessu, svo sem smæð markaðarins, að almennir fjárfestar hafi verið tregir að fjárfesta í hlutabréfum eftir bankahrunið árið 2008, að erlendir fjárfestar hafi ekki séð hag sinn í að koma inn á íslenska

markaðinn, að lifeyrissjóðir eru afar fyrirferðarmiklir á markaðnum og fleira.

Eitt atriði sem áhugavert er að skoða nánar er hvernig viðskipti fara fram á markaði og hvaða reglur gilda um gagnsæi kaup- og sölutilboða. Á undanförunum árum hefur umfang tilkynntra viðskipta að jafnaði verið yfir 60% af viðskiptum í kauphöllinni. Í slíkum viðskiptum semja tveir markaðsaðilar um viðskiptin utan viðskiptakerfis kauphallar, t.d. í gegnum síma eða spjallforrit, og tilkynna þau eftir á. Fyrirkomulag viðskiptanna felur í sér að ekkert gagnsæi er til staðar áður en þau fara fram, þ.e. að aðilar sem framkvæma viðskiptin setja ekki fram kaup- og sölutilboð í kerfi kauphallarinnar sem eru sýnileg almenningi. Í þessum tilvikum eru fjármálafyrirtæki að nýta sér undanþágur frá gagnsæi tilboða (e. pre-trade transparency waivers), sem Fjármálaeftirlitið getur leyft að vissum skilyrðum uppfylltum. Ljóst er að auka mætti gagnsæi á markaði með því að draga úr notkun á fyrrnefndum

undanþágum. Þannig væru kaup- og sölutilboð í auknum mæli sýnileg almenningi og endurspegluðu betur framboð á og eftirspurn eftir þeim hlutabréfum sem um ræðir. Einnig væri verðmyndunin gagnsærri þar sem viðskipti með hefðbundinni þörun kaup- og sölutilboða sem eru sýnileg í viðskiptakerfi kauphallar myndu að öðru óbreyttu aukast. Breytt framkvæmd gæti því mögulega stuðlað að meiri virkni og aukinni tiltrú á markaði.

Til stendur að innleiða í íslensk lög tilskipun ESB nr. 2014/65/ESB (MiFID II) og reglugerð ESB nr. 600/2014 (MiFIR). Einn megintilgangur með MiFID II og MiFIR er að auka gagnsæi á markaði. Í þeim eru ýmis úrræði sem geta gagnast stjórnvöldum við að ná fram því markmiði. Eftir innleiðingu verður t.d. hægt að skilgreina hlutabréf allt að fimm útgefenda sem tekin hafa verið til viðskipta á skipulegum verðbréfamarkaði sem hlutabréf með virkan markað óháð því hvort þau uppfylli viðmið þar um. Til að hlutabréf teljist hafa virkan markað þurfa tiltekin

●● Það að enginn hlutabréfaútgefandi sem er skráður á markaði á Íslandi uppfyllir viðmið um virkan markað þýðir að gagnsæi í aðdraganda viðskipta getur orðið töluvert minna hér á landi.

skilyrði að vera uppfyllt en engin hlutabréf á Íslandi uppfylla öll viðmiðin. Skilyrðin varða meðal annars lágmarksfjölda viðskipta og veltu.

Þegar félag er með virkan markað fylgja því takmarkanir á notkun tiltekinna undanþága frá gagnsæi áður en viðskipti fara fram. Það þýðir að eingöngu er hægt að nýta undanþágurnar þangað til svokallað veltupak virkjast (e. double volume cap). Ekki er hægt að nýta undanþágurnar í tiltekinn tíma eftir að veltupakið virkjast sem þýðir að öðru óbreyttu aukði

gagnsæi þar sem aðilum á markaði eru settar þröngar skorður varðandi önnur viðskipti en þau sem fara fram í gegnum hefðbundna þörun kaup- og sölutilboða í viðskiptakerfi kauphallar. Það að enginn hlutabréfaútgefandi sem er skráður á markaði á Íslandi uppfyllir viðmið um virkan markað þýðir að gagnsæi í aðdraganda viðskipta getur orðið töluvert minna hér á landi, þar sem auðveldara er að eiga viðskipti án þess að birta opinberlega kaup- og sölutilboð.

Fjármálaeftirlitið hefur nú til skoðunar hvort skilgreina eigi hlutabréfallt að fimm útgefenda á Íslandi sem hlutabréf með virkan markað á grundvelli MiFID II og MiFIR regluverksins. Þann 7. október sl. sendi Fjármálaeftirlitið dreifibréf til aðila á hlutabréfamarkaði þar sem óskað var sjónarmiða um framangreint. Dreifibréfið má finna á heimasíðu Fjármálaeftirlitsins. Greinarhöfundar hvetja alla þá sem hafa áhuga á að styrkja íslenskan hlutabréfamarkað til að kynna sér málið vel og senda sjónarmið sín til Fjármálaeftirlitsins.

Með puttana í hönnun veitingastaða

Svipmynd

Kristjana Ósk Jónsdóttir

Nám: MSc í fjármálum fyrirtækja frá HR og BS í markaðsfræði frá HÍ.

Störf: Markaðsstjóri hjá Reitum fast-eignafélagi síðan 2012. Sit einnig í stjórn Grænni byggðar, Icelandic Green Building Council.

Fjölskylduhagir: Gift Braga Skaftasyni, heimspekingi og veitingamanni á Vinstúk-unni Tíu sopum. Eigum tvö börn, Porra 12 ára og Helgu 8 ára.

Kristjana Ósk Jónsdóttir hefur verið markaðsstjóri fast-eignafélagsins Reita, eiganda Kringlunnar, frá árinu 2012. Hún segir áhugamálin tengjast hönnun og arkitektúr, og að hún hafi fengið að hafa puttana í hönnun tveggja veitingastaða. Áhuginn nýtist einnig í vinnunni.

Hver eru þín helstu áhugamál?
Áhugamál mín tengjast flest hönnun og arkitektúr, ég hef aðeins fengið að hafa puttana í hönnun tveggja veitingastaða og áhuginn nýtist stundum í vinnunni líka. Einnig hef ég mikinn áhuga á umhverfismálum og hef sökt mér ofan í þau mál m.a. í gegnum starfið hjá Grænni byggð. Annars er þetta voðalega klassískt hjá mér, ferðalög og að njóta fritímans með fjölskyldu og vinum.

Hvernig er morgunrútin þín?
Ég vek börnin ef þau vakna ekki sjálf, gef þeim morgunmat og set nesti í töskurnar. Ég tek alltaf lýsis-töflur eða omega 3, collagen og vítamín. Yfirleitt grip ég með mér í bilinn flatköku eða banana og bruna í vinnuna hugsandi um tvöfalda latte bollann sem biður þar.
Hvaða bók hefur haft mest áhrif á þig?
Ég hlusta mikið á hljóðbækur, sjaldnast skáldsögur heldur finnst

Kristjana hlustar mikið á hljóðbækur en sjaldnast skáldsögur. Frekar kafi hún í ný viðfangsefni. FRÉTTABLAÐIÐ/VALLI

mér áhugaverðast að kafa ofan í ný viðfangsefni, þar koma bækurnar frá The Great Courses mjög sterkar inn. Ég heft.d. sökt mér ofan í sögu matar, ólíka menningarheima og enska orðsifjafræði en mín uppáhaldsbók frá The Great Courses heitir The Other Side of History. Bækurnar Abundance og Bold eftir Steven Kotler og Peter Diamandis höfðu mikil áhrif á mig á sínum tíma. Þær fjalla um tækniþróun og áhrif hennar á samfélagið. We Are Our Brains fannst mér líka áhuga-

verð bók, hún er eftir skemmtilegan hollenskan taugavísindamann og segir frá helstu breytingum sem verða á heilanum yfir lífsskeiðið og í tengslum við ýmislegt sem við göngum í gegnum.
Hverjar eru helstu áskoranirnar og tækifærin í rekstri Reita næstu misserin?
Við sjáum mikil tækifæri í þróun Kringlusvæðisins en þar erum við að undirbúa blöndu af íbúðum, verslun og þjónustu, menningu og listastarfsemi. Svæðið hefur alla

burði til að verða öflugt akkeri í borginni og meiri samkomustaður borgarbúa en nú er. Til að vel takist til þurfum við að huga vel að samsetningu húsnæðis þannig að það styðji við það samfélag sem við viljum skapa. Einnig viljum við bæta aðengi að svæðinu og efla tengingarnar við Hlíðarnar og Safamýrina. Þetta er ekki einfalt og okkar helstu áskoranir felast einmitt í því að leysa ýmis praktísk úrlausnarefni tengd þróuninni.
Hver eru mest krefjandi verkefnin

Kringlusvæðið hefur alla burði til að verða öflugt akkeri í borginni og meiri samkomustaður borgarbúa en nú er.

Kristjana Ósk Jónsdóttir

í starfi markaðsstjóra fasteignafélags á borð við Reiti?

Oft rata verkefni á mitt borð sem tengjast ekki hefðbundnum markaðsmálum og það getur stundum verið krefjandi að setja sig inn í ný verkefni og að fylgjast samtímis með þróun á mörgum sviðum. Nýlega breyttum við ásýnd Reita til að endurspegla betur okkar rúmlega 30 ára arfleifð og framsýni okkar, bæði í þróunarverkefnum og þegar við klæðskerasniðum framtíðarhúsnæði fyrir viðskiptavinum. Það var gífurlega skemmtilegt og krefjandi verkefni að skoða fyrirtækið frá mörgum sjónarhornum og leggja línurnar saman að nýjum áherslum.

Hvers hlakkarðu mest til þessa dagana?

Mér finnst haustin alltaf skemmtilegur tími og frábært að sökkva mér niður í vinnu og njóta rútínunnar með fjölskyldunni, sérstaklega eftir svona frábært sumar. Næst á dagskrá er svo lestarferðalag með börnunum þar sem við stefnum á að skoða náttúruuminjasafnið í London og Disneyland í París.

Ef þú þyrftir velja allt annan starfsframa, hver yrði hann?
Mér hefur lengi þótt heilbrigðisvísindi áhugaverð, ætli ég myndi ekki byrja á að prófa að læra eitt-hvað eins og næringarfræði. Svo finnst mér tilhugsunin um að vera ekki við tölvu heldur að hreyfa mig úti mjög heillandi, gæti hugsað mér að vera garðyrkjufræðingur.

Hvar séðu þig eftir 10 ár?
Fyrst og fremst vona ég að ég og allt mitt fólk verði hraust og hamingjusamt.

Skilvirkara Samkeppniseftirlit

Hallmundur Albertsson lögmaður hjá VÍK Lögmannsstofu og sérfræðingur í samkeppnisrétti

Í byrjun vikunnar kynnti atvinnuvega- og nýsköpunarráðherra lagafrumvarp til breytinga á samkeppnislögum. Er breytingunum ætlað að bæta framkvæmd laganna og uppfæra hluta þeirra til samræmis við gildandi EES-rétt. Um er að ræða veigamiklar breytingar og sætir frumvarpið því miklum tíðindum. Í þessari grein verður sjónum beint að þeim nauðsynlegu og tímabæru breytingum sem stuðla munu að skilvirkara samkeppniseftirliti.

Til að samkeppniseftirlit virki sem skyldi er skilvirkni þess grundvallaratriði svo ábati samkeppninnar skili sér til neytenda. Að samkeppnisyfirvöld geti leyst með skjóttum hætti úr þeim málum sem eru fyrirbyggjandi samhliða því að ekki er slegið af kröfum um vandaða málsmeðferð og nægjanlega rannsókn í hverju máli. Samkeppnisyfirvöldum á Íslandi hefur gjarnan verið legið á hálsi að málsmeðferð í kvörtunarmálum sé tímafrek og loksins þegar niðurstaða liggur fyrir í málum sé það langt liðið frá þeirri háttsemi sem var til

skoðunar að niðurstaðan hefur takmarkaða þýðingu.
Undanfarin ár hefur umfang samrunamála aukist verulega hjá Samkeppniseftirlitinu og hefur eftirlitið því forgangsraðað í þágu þeirra mála. Samkeppniseftirlitinu hefur því verið enn þrengri stakkur sniðinn til að sinna sínu mikilvægasta hlutverki sem er að uppræta ólög-mætt samráð og vinna gegn öðrum samkeppnishömlum á markaði.
Afleiðingar þessarar stöðu eru m.a. þær að fyrirtæki veigra sér við að senda Samkeppniseftirlitinu erindi vegna óvissu um tímalengd mála og það hvort erindi nái yfirhöfuð inn á forgangslista eftirlitsins enda dæmi um að mál séu ekki tekin til formlegrar efnismeðferðar sökum anna eftirlitsins.
Mikilvægasta breytingin er í 3. gr. frumvarpsins þar sem lagt er til að skylda fyrirtækja til að leita heimildar Samkeppniseftirlitsins til að fá undanþágu fyrir samstarfi verði afnumin. Oftast er þá um að ræða samstarf fyrirtækja á sama sölustigi (lárétt samstarf) eða fyrirtækja sem starfa á sitt hvoru sölustiginu innan sömu virðiskeðju (lóðrétt samstarf). Tillagan sækir fyrirmynd sína í reglugerð ESB sem tók gildi í flestum ríkjum EES-svæðisins 1. maí 2004. Í stuttu máli felur breytingin í sér, að í stað þess að fyrirtæki leiti eftir samþykki Samkeppniseftirlitsins til að eiga með sér samstarf þá bera þau sjálf ábyrgð á því að samstarf þeirra brjóti ekki í bága við

Rétt eins og of litil reglubyrði getur skaðað neytendur ef fyrirtæki nýta sér það dregur of mikil reglubyrði úr samkeppnishæfni fyrirtækja sem skaðar á endanum hagsmunum neytenda og þjóðfélagið sem heild.

samkeppnislög. Við það mat njóta þau leiðbeininga sem Samkeppniseftirlitinu verði skylt að gefa út að evrópskri fyrirmynd. Í stað óvissu sem fylgir bið eftir niðurstöðu stjórnvalda í undanþágumáli geta fyrirtæki því eftt til samstarfs sem verða þó að gæta þess að samningar þeirra á milli og öll samskipti brjóti ekki gegn banni við samkeppnishamlandi samstarfi og samskiptum fyrirtækja.
Ákvæðið um samstarf fyrirtækja á sérstaklega vel við á Íslandi þar sem reikna verður með því að sífellt harðari alþjóðleg samkeppni og órar tækni framfarir geri það að verkum að þörf fyrir samnýtingu á þekkingu og innviðum verði ríkari en áður til að auka velsæld, þó ávallt þurfi að sýna fram á að samstarf skili á endanum ábata til neytenda. Þó breytingin láti ekki mikið yfir sér olli hún gjörbreytingu á skilvirkni samkeppniseftirlits í flestum

Evrópuríkjum í kjölfar innleiðingar á árinu 2004. Með því losnaði verulega um þann mannauð sem vinnur hjá eftirlitsstofnunum og gat þá í ríkara mæli einbeitt sér að því að uppræta samráð og vinna gegn misnotkun fyrirtækja á markaðsráðandi stöðu auk annarra verkefna.
Önnur tillaga sem fram kemur í 9. gr. frumvarpsins er heimild Samkeppniseftirlitsins til að ljúka málum með sátt gegn því að fyrirtæki taki á sig skuldbindingar sem binda enda á samkeppnistakmarkanir. Það hefur færst mjög í vöxt við framkvæmd samkeppnisréttar í Evrópu að málum hafi lokið með sátt. Nokkur dæmi eru einnig um það í íslenskri framkvæmd, sem er vel. Stór mál sem hafa verið til lykta leidd með sátt hafa þá tekið mun skemmri tíma en áralangur tímafrekur ágreiningur á tveimur stjórnsýslustigum og 2-3 dómstigum ef mál fara alla leið. Með því getur fengist umtalsvert skjótari niðurstaða auk þess sem leyst er úr þeim samkeppnishömlum sem kunna að vera fyrir hendi á viðkomandi markaði, til hagsbóta fyrir neytendur.
Í frumvarpinu eru jafnframt lagðar til mikilvægar breytingar á veltumörkum í samrunamálum. Í stað þess að miða samanlagða heildarveltu við 2 milljarða króna á Íslandi verður miðað við 3 milljarða og a.m.k. tvö fyrirtæki sem aðild eiga að samrunanum þurfa að hafa a.m.k. 300 milljóna króna ársveltu

á Íslandi í stað 200 milljóna króna áður. Tillagan er mjög til bóta og mun koma í veg fyrir óþarfa samrunatilkynningar og málsmeðferð samkeppnisyfirvalda í málum sem engin áhrif hafa á hag neytenda.
Ljóst er að ágreiningur mun verða um tillögur frumvarpsins um niðurfellingu heimildar Samkeppniseftirlitsins að skjóta niðurstöðu áfrýjunarnefndar samkeppnismála til dómstóla og niðurfellingu heimildar til að gera breytingar á skipulagi fyrirtækja án þess að fyrir liggja brot gegn samkeppnislögum. Nánari umfjöllun um það mun bíða betri tíma. Þó verður að benda á að við mat á því hvort rétt sé að hafa slík íþyngjandi ákvæði í lögum verði horft til samanburðar við önnur Evrópulönd. Rétt eins og of litil reglubyrði getur skaðað neytendur ef fyrirtæki nýta sér það dregur of mikil reglubyrði úr samkeppnishæfni fyrirtækja sem skaðar á endanum hagsmunum neytenda og þjóðfélagið sem heild.
Lagafrumvarp ráðherra horfir til mikilla framfara fyrir framkvæmd samkeppniseftirlits á Íslandi. Sér í lagi þau ákvæði sem auka munu skilvirkni eftirlitsins. Því er mikilvægt að ágreiningur um afmörkuð deilumál frumvarpsins, sem leysa þarf úr, stöðvi ekki þau framfarskref sem felast í öðrum breytingartillögum. Breytingarnar eru nauðsynlegar og munu færa framkvæmdina til nútímahorfs og á endanum koma neytendum til góða.

Skotsilfur

Óháður

Gylfi Magnússon, dósent og formaður bankaráðs Seðlabankans, fór mikinn á Facebook eftir að hafa frétt af nýju frumvarpi um samkeppnislög og taldi annarlega hvatir liggja að baki. Framkvæmdastjóri SA sagði að Gylfi þyrfti að gæta orða sinna í ljósi stöðu sinnar hjá bankanum en Gylfi lét ekki segjast. Sagðist hann hafa látið orðin falla í krafti þess að hafa á árum áður verið formaður stjórnar Samkeppniseftirlitsins og skrifað um samkeppnismál sem háskólakennari. Gylfi gleymdi hins vegar að geta þess að hann hefur veitt Samkeppniseftirlitinu ráðgjöf um hagfræðileg málefni frá 2013. Verður hann seint talinn óháður fræðimaður í þessum efnum.

Stórt tækifæri

Bretarnir vilja selja sig út úr Domino's á Ísland og þá hugsar **Birgir Örn Guðmundsson** forstjóri sér eflaust gott til glóðarinnar enda er hann í kjörstöðu. Birgir er nýbúinn að selja hlut sinn í keðjunni með góðum hagnaði og þekkir félagið manna best eftir farsæla uppbyggingu. Áhugasamir fjárfestar vilja vafalaust fá hann í lið með sér. Í samtali við RÚV á dögunum virtist glitta í áform Birgis. Hann sagði að það væri tækifæri til staðar en að hann ætlaði „aðeins að leyfa þessu að spilast út“.

Með og á móti

Fram undan er risavaxin ákvörðun um eignarhald ríkisins á tveimur bönkum og því kjörið tækifæri fyrir stjórn-málamenn að skora ódýr stig hjá kjósendum. Það tekst misvel. **Oddný Harðardóttir**, þingmaður Samfylkingarinnar, sagði sporin hræða. Sala á hlut í bönkum yrði ekki til þess að losa ríkið undan áhættu af bönkum þar sem ríkið myndi hvort eð er koma kerfislega mikilvægum bönkum til bjargar. Fjármálaráðherra benti réttilega á að Oddný hefði 2012 mælt fyrir frumvarpi um sölu á eignarhlut ríkisins í bönkunum. Þá var hún sjálf fjármálaráðherra.

Meira fyrir minna

RÁÐDEILDIN

Konráð Guðjónsson

Kolefnisfótspor Íslendinga hefur stækkað mikið síðustu áratugi og sífellt fleiri virðast reidubúnir að leggjast á árarnar til að snúa þeirri þróun við. Stundum hefur verið talað fyrir því að lausnin sé að draga úr hagvexti. Miðað við sögulega þróun er það þó ekki endilega að sjá.

Mótmælendur í Síle fara ránshendi um verslanir

Sileskur hermaður stendur vörð í matvöruverslun í höfuðborginni Santiago sem mótmælendur fóru ránshendi um. Eftir að Sebastian Piñera forseti frestaði 3,5 prósentu hækkun á lestarmiðum og lýsti yfir neyðarástandi mögnuðust mótmælin í Síle. Mótmælendur hafa rænt og kveikt í verslunum. Á meðal þess sem þeir krefjast eru úrbætur í heilbrigðismálum, lífeyriskerfinu og samgöngumálum. **NORDICPHOTOS/GETTY**

Stærsta ógnin

Bjarnheiður Hallsdóttir formaður Samtaka ferðaþjónustunnar

Mikið væri það nú þægilegt ef hægt væri að verðleggja vöru og þjónustu, nákvæmlega eins og framleiðandnum hentaði. Ef ekkert væri til sem héti samband verðs og gæða, verðteygni eftirspurnar og hvað þá samkeppni við aðra framleiðendur. Draumland framleiðenda en kannski martröð neytenda? Það mætti stundum halda af máli fólks og framgöngu að Ísland sem ferðamannaland sé í nákvæmlega þessari draumastöðu. Það skipti hreinlega engu máli hvernig rekstrarumhverfi ferðaþjónustu sé, það sé bara hægt að hækka verð endalaust. Það sé jafnvel æskilegt, því þá komi bara efnaðir gestir til Íslands, en ekki einhver bakpokalýður sem skilur ekkert eftir sig.

Þátt er hins vegar jafn fjarri lagi og varasamt að ganga út frá því að neytendur, í þessu tilfelli erlendir

Það skipti hreinlega engu máli hvernig rekstrarumhverfi ferðaþjónustu sé, það sé bara hægt að hækka verð endalaust. Það sé jafnvel æskilegt, því þá komi bara efnaðir gestir til Íslands, en ekki einhver bakpokalýður sem skilur ekkert eftir sig.

ferðamenn, séu fiðl. Staðreyndin er nefnilega sú, að þó svo að Ísland sé vissulega frábær áfangastaður, þá á hann í samkeppni við fjölda annarra frábærra áfangastaða um hylli ferðamanna. Samkeppnishæfni áfangastaða ferðamanna er samsett af mörgum þáttum, sem eru vegnir og metnir innbyrðis. Í glænýrri skýrslu Alþjóðaeftirspurnar um samkeppnishæfni áfangastaða, sem nær til 140 landa, og þar sem stuðst er við samkeppnisvísitölu The Travel & Tourism Competitive-ness, lendir Ísland í 30. sæti af 140 þjóðum. Ísland hefur lækkað um 12 sæti á þessum lista frá árinu 2015 og er mun neðar en helstu keppinautar. Þegar lítið er til einstakra þátta, þá er Ísland reyndar að skora mjög hátt í mörgum ráðandi þáttum, svo sem friði, öryggi, vatnsgæðum, jarð-

varma og mannaúði. Á hinn bóginn er samkeppnisstaðan **afleit** þegar kemur að verðlagi. Á þann mælikvarða er Ísland í 138. sæti af 140 þjóðum. Í topp þremur, yfir dýrustu ferðamannalönd í heimi.

Hvað er það sem gerir samkeppnisumhverfi íslenskrar ferðaþjónustu eins slæmt og raun ber vitni? Getum við breytt stöðunni?

- **Hár launakostnaður:** Launa-kostnaður á Íslandi er með því hæsta sem þekkest í heiminum og tugum prósentu hærri í erlendri mynt, en í flestum okkar samkeppnislöndum.
- **Launategd gjöld:** Þessi kostnaðarþáttur gleymist oft í umræðunni, en er töluvert hærri hér en víðast hvar annars staðar. Hér skal sérstaklega nefnt tryggingargjaldið, sem er öllum atvinnurekendum þyrnir í augum.
- **Grænir skattar:** Fara hækkanði og þykir ekki við hæfi að gagnrýna það – en það hlýtur að vera sjálfsögð krafa að stjórnvöld birti bókhald yfir ráðstöfun þeirra.

Almenn skattbyrði er hlutfallslega há á Íslandi. Í því samhengi vil ég sérstaklega nefna há **fasteignagjöld**, sem hafa hækkað um 35% frá árinu 2012, án þess að aukin

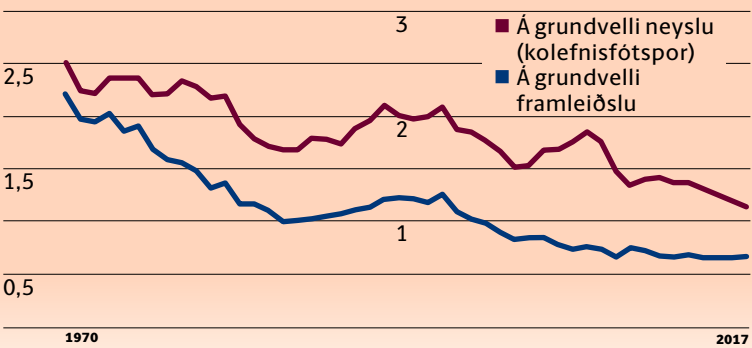
þjónusta við fyrirtæki hafi komið á móti. **Svört og ólögleg** starfsemi er enn allt of útbreidd og skekkir innbyrðis samkeppnisstöðuna verulega.

Fillinn í stofunni er samt gengi íslensku krónunnar. Það er sorglegt en því miður satt að tiltölulega litlar sveiflur í gengi krónu gagnvart helstu viðskiptamyntum, geta skilið á milli feigs og ófeigs í rekstri ferðaþjónustufyrirtækja. Því miður er það svo að krónan er enn of sterk til að ferðaþjónustan geti dafnað á sjálfbæran hátt, miðað við það erfiða rekstrarumhverfi sem hún hrærist í. Það er **beint samhengi** á milli gengisvísitölu og eftirspurnar eftir íslenskri ferðaþjónustu og það eru **bein tengsl** á milli gengisvísitölu og afkomu íslenskra ferðaþjónustufyrirtækja.

OECD telur í nýlegri úttekt að samdráttur í ferðaþjónustu sé stærsta ógnin í þjóðarþúskaðum um þessar mundir. Því hlýtur það nú að vera mikilvægasta verkefni stjórnvalda að stuðla að bættu samkeppnisumhverfi greinarinnar. Það er hægt með því að draga úr skattbyrði og stuðla að því að hagstjórnin og stjórn efnahagsmála í landinu taki meira mið af hagsmunum stærstu útflutningsgreinar landsins. Og þar með möguleikum hennar til að skapa enn meiri verðmæti fyrir samfélagið allt.

Losun CO₂ í hlutfalli við landsframleiðslu

CO₂ í grömmum á hverja krónu í landsframleiðsu á verðlagi 2017*

36%

nemur minnkun á losun koltvísýrings sem hlutfall af landsframleiðslu á síðasta áratugi.

að því markmiði á sama tíma og stuðlað er að sköpun starfa og tækniframförum, sem einnig er kallað hagvöxtur.

október TILBOÐ

á H1 rafmagns- borðum

H1 rafmagnsborð

Flottir og sterkir rafmagnsfætur með minnisstýringu. Á H1 fætuna er hægt að setja 120-160 cm langar plötur. Fæturnir eru til á lager í gráu, svörtu og hvítu.

120x80cm **48.900kr.**

140x80cm **51.900kr.**

160x80cm **54.900kr.**

Borðplötur til á lager í eik, beyki og hvítu. Fætur til í gráu, hvítu og svörtu.

P90 með bólstruðu baki

Hægt að stilla bakstuðning. Samhæfð stilling setu og baks. Færanleg seta. Armar fylgja með.

- Sethæð 43-51 cm
- Breidd setu 48 cm
- Dýpt setu 48 cm
- Hentar fólki upp í 192 cm hæð
- 3 ára ábyrgð miðað við 8 tíma setu á dag og að hámarki 110 kg

VERÐ ÁÐUR
94.900 kr.

VERÐ NÚ
54.900 kr.

Sparaðu
40%

Hirzlan

SKRIFSTOFUHÚSGÖGN

Síðumúla 37, 108 Reykjavík · Sími: 564-5040 · hirzlan@hirzlan.is · www.hirzlan.is

Aðili að
rammasamningi
Ríkiskaupa

RÍKISKAUP

SKOÐUN

Helgi Vífill
Júlíusson

Barn síns tíma

Þak á aflaheimildir sjávarútvegsfyrirtækja er barn síns tíma og er til þess fallið að draga úr slagkrafti lítillar fiskveiðiþjóðar. Það er æskilegt að afnema það. Takist ekki að ná sátt um það er mikilvægt að hækka þakið.

Vafalaust var þakið mikilvægur þáttur í að ná sátt um fiskveiðistjórnunarkerfið sem gerbreytti lífsgæðum á Íslandi. Útgerðir voru minni og því batt löggjafinn ekki hendur þeirra í reynd á þeim tíma. Þakið, sem miðast við tólf prósent af afla-hlutdeild allra tegunda, kom því ekki að sök fyrst um sinn.

Nú er svo komið að Brim er komið yfir þakið eftir kaup á tveimur útgerðum. Við það tilefni eiga stjórnmalamenn að sýna þor og sníða vankanta af kerfinu.

Íslensk sjávarútvegsfyrirtæki eru fremur lítil á alþjóðlegan mælikvarða. Jafnvel Brim, sem hefur lengi verið við leyfilegt hámark, væri ekki á meðal stærstu útgerða í Noregi.

Sjávarútvegur er eina atvinnugrein landsins sem skarar fram úr á heimsvísu. Engu að síður hafa stjórnmalamenn ekki leitað leiða til að lyfta henni upp í von um æ betri árangur heldur þess í stað lagt stein í götu hennar með hærri sköttum en þekkist annars staðar og hneppt hana í þá fjötra að fyrirtækin mega ekki verða tiltölulega stór.

Um 98 prósent af sölu sjávarútvegsfyrirtækja er erlendis. Þau eiga því nær eingöngu í alþjóðlegri samkeppni. Við þær aðstæður geta stjórnmalamenn ekki leyft sér að haga sér með þessum hætti.

Skattheimtan og kvótaþakið er í raun uppskrift að hnignun atvinnuvegarins. Það er ekki sjálfgefið að íslenskur sjávarútvegur verði í fremstu röð þegar fram í sækir. En velgengni hans er mikilvæg fyrir þjóðarbúið.

Það er mikilvægt að fagna aukinni hagkvæmni en ekki að lifa í sífelldum ótta við samþjöppun. Hagkvæmur og verðmætur útflutningur er lykillinn að góðum lífsgæðum. Útgerðir verða að fá að bregðast við breyttum aðstæðum.

Það þarf ekki að vera landi og þjóð fyrir bestu að kvótaeign sé of dreifð. Það kann að draga úr getu fyrirtækjanna til að keppa á heimssviðinu. Fari svo myndi það leiða til þess að útgerðir geti ekki greitt jafn há laun, fjárfesti í minni mæli í tækni sem bitna mun á þekkingarsamfélaginu hér á landi, hagnaður mun dragast saman og skattgreiðslur minnka.

Hnignun fyrirtækja og jafnvel atvinnuvega er oft nær en mann grunar. Það er ekkert sjálfgefið í viðskiptum. Þess vegna verður ríkisvaldið að huga betur að fjöregginu.

Í sterkri stöðu eftir söluna á Domino's

Eyja fjárfestingafélag, sem er í eigu hjónanna Birgis Þórs Bieltvedt og Eyglóar Bjarkar Kjartansdóttur, var með 3 milljarða króna eigið fé í lok síðasta árs. Félagið hagnaðist um tæplega 80 milljónir króna.

Stærsta eign félagsins er dótturfélagið Eyja fjárfestingafélag II sem hélt utan um 28 prósent hlut þeirra hjóna í Pizza-Pizza, rekstrarfélagi Domino's á Íslandi. Dótturfélagið hagnaðist um 1,6 milljarða króna á síðasta ári þegar breska félagið Domino's Pizza

Birgir Þór Bieltvedt.

Group nýtti kauprétt á 44 prósent hlut Íslendinga í pitsukeðjunni í lok árs 2017. Eyja fjárfestingafélag heldur utan um ýmsar fjárfestingar í veitingarekstri. Þar á meðal eru veitingastaðirnir Café Paris og Snaps, veitingakeðjurnar Joe & the Juice og Gló og bakariin Brauð og co. Birgir sagði í síðustu viku í samtali við Markaðinn að veitingarekstur hefði verið erfiður síðustu misseri. Unnið væri að því að styrkja stöðu veitingastaðanna með því að lækka skuldir. – þfh

21.10.2019

Það er alveg ljóst að við höfum ekki verið nægilega skilvirk í tiltekt og við höfum ekki verið nægilega dugleg að spyrja gagnrýnna spurninga þegar við setjum kröfur.

Þórdís Kolbrún R. Gylfadóttir, atvinnuvega- og nýsköpunarráðherra

Verðmæti

Hámarkaðu árangurinn þinn og verðmæti með því að nýta þér fjölbreytta þekkingu og víðtæka reynslu PwC á öllum sviðum rekstrar.

Hafðu samband því þinn árangur er mikils virði.

pwc

PwC | Sími 550 5300 | www.pwc.is

PwC á Íslandi er framsækið og traust fyrirtæki sem veitir sérfræðipjónustu á sviði fyrirtækja- skatta- og lögfræðiráðgjafar, endurskoðunar og reikningsskila. Fyrirtækið er íslenskt og er hluti af alþjóðlegu neti sjálfstæðra fyrirtækja sem aðstoðar viðskiptavini sína við að auka verðmæti, stjórna áhættu og bæta árangur sinn.

Reykjavík | Akureyri | Reykjanesbær | Húsavík | Selfoss | Hvolsvöllur | Vestmannaeyjar